

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра прикладної лінгвістики

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК**

для студентів спеціалізації 035.10 Прикладна лінгвістика

Луцьк 2025

УДК 81'33(076.5)
М 54

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол №3 від 19 листопада 2025 р.)*

Рецензент:

Коляда Еліна – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Біскуб Ірина, Калиновська Ірина, Кауза Ірина
М 54 **Методичні рекомендації для студентів спеціалізації 035.10 Прикладна лінгвістика.** Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2025. 69 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія за спеціалізацією 035.10 Прикладна лінгвістика з метою забезпечення якісної організації і проведення виробних практик (виробничої практики з прикладної і комп'ютерної лінгвістики та виробничої перекладацької практики).

Методичні рекомендації затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики (протокол № 1 від 29.08. 2025 р.).

УДК 81'33(076.5)

© Біскуб Ірина,
Калиновська Ірина,
Кауза Ірина, 2025

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК	4
Відповідальність за проведення виробничих практик	4
Організація і проведення виробничих практик.....	5
Підведення підсумків виробничих практик	7
Політика оцінювання виробничих практик	8
 2. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ПРИКЛАДНОЇ І КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ	 9
Опис виробничої практики.....	9
Мета і завдання виробничої практики	9
Бази виробничої практики	10
Етапи проходження виробничої практики	11
Орієнтовний перелік завдань виробничої практики.....	12
Зразки виконання завдань.....	16
Глосарій термінів з прикладної і комп'ютерної лінгвістики	22
Оцінювання результатів практики.....	30
Вимоги до звітної документації	31
Рекомендована література	32
 3. ВИРОБНИЧА ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА	 34
Опис виробничої практики.....	34
Мета і завдання виробничої практики	35
Бази виробничої практики	37
Етапи проходження виробничої практики	37
Перекладацькі вміння та компетентності студентів.....	38
Перекладацька діяльність студентів-практикантів.....	41
Зразки виконання завдань.....	44
Глосарій перекладацьких термінів	50
Оцінювання результатів практики.....	61
Вимоги до звітної документації	63
Рекомендована література	64
 ДОДАТОК 1. Зразок договору про проведення практики	 66
ДОДАТОК 2. Зразок наказу про направлення студентів на практику	67
ДОДАТОК 3. Форма щоденника практики	68
ДОДАТОК 4. Титульна сторінка звіту про проходження практики.....	69

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК

Проходження виробничих практик становить обов'язковий компонент освітнього процесу для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика», що регламентується чинним законодавством України, зокрема Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», відповідними положеннями Міністерства освіти і науки України та [Положенням про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) (згідно з рішенням Вченої ради ВНУ імені Лесі Українки, наказ № 302-з від 29.08.2024 р.)

Зміст практики визначається силабусом практики, який складається викладачем (колективом викладачів), які мають у навчальному навантаженні керівництво виробничими практиками у здобувачів освіти. Цей документ проходить обговорення та затвердження відповідно до встановленої в університеті процедури.

Відповідальність за проведення виробничих практик

Відповідальність за організацію, проведення і контроль виробничої практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює проректор з навчальної роботи та рекрутації. Навчально-методичне (організаційне) керівництво виробничою практикою здійснює керівник виробничої практики університету. Навчально-методичне керівництво та контроль за виконанням здобувачами освіти силабусу практики забезпечують керівники практики від кафедр.

Керівник виробничої практики університету:

- здійснює планування практики здобувачів освіти відповідно до навчальних планів та графіків освітнього процесу;
- забезпечує своєчасність видачі графіку баз практики та термінів практики по Університету;
- контролює організацію та проходження здобувачами освіти практики згідно з навчальними планами та графіком освітнього процесу;

– бере участь у формуванні та погодженні договорів практики та трудових угод, контролює своєчасність їх підписання.

Керівник виробничої практики від кафедри:

- контролює перед початком практики підготовленість баз практики та прибуття здобувачів освіти на базу практики, проведення відповідних заходів;
- проводить інструктаж здобувачів освіти з охорони праці і техніки безпеки, контролює їх дотримання;
- забезпечує безпосереднє керівництво практикою здобувачів освіти на робочих місцях;
- забезпечує необхідні умови на кожному робочому місці для оволодіння здобувачами освіти навичками, уміннями, знаннями відповідно до силабусу (програми) практики;
- веде облік присутності здобувачів освіти на робочих місцях під час практики;
- контролює виконання здобувачами освіти правил внутрішнього розпорядку;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком (від'їздом) здобувачів освіти на практику, надання здобувачам освіти необхідних документів (договір, направлення, щоденник, ін.). До початку практики повідомляє здобувачів освіти про систему звітності з практики, а саме: подання письмового звіту – щоденника практики зі звітом про проведені дії та засвоєння практичних навичок;
- перевіряє звітну документацію здобувачів освіти після завершення практики та у складі комісії приймає залік з практики, що є підсумковою оцінкою з виробничої практики здобувача освіти.

Організація і проведення виробничих практик

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення виробничої практики для здобувачів денної та заочної форм здобуття освіти, є:

- 1) призначення керівників виробничої практики здобувачів освіти від кафедр;
- 2) розробка силабусів виробничих практик. Зміни та доповнення у діючі силабуси практик погоджуються на засіданні кафедри.

3) складання тематики індивідуальних завдань на практику. Індивідуальні завдання розробляються керівником практики від кафедри. Зміст індивідуальних завдань повинен відображати фахові особливості освітньої програми, враховувати тематику курсових та випускних кваліфікаційних робіт (проектів), конкретні умови та можливості баз практик, відповідати цілям і завданням освітнього процесу;

4) підготовка форм звітної документації за результатами проходження виробничої практики та повідомлення здобувачів освіти про систему звітності (подання письмового звіту, виконання індивідуальних завдань, підготовка доповіді, повідомлення, виступу тощо);

5) визначення баз виробничої практики;

6) розподіл здобувачів за базами практик. Студенти денної форми здобуття освіти (не більше 20 %) та заочної форм здобуття освіти у разі їх працевлаштування за фахом та при наявності відповідних підтверджуючих документів можуть, за погодженням керівника практики від кафедри, університету, пропонувати базу практики за основним місцем роботи;

7) документи для проходження виробничої практики:

– укладання договорів про проведення виробничої практики між Університетом та підприємствами, організаціями, установами м. Луцька (**Додаток 1. Зразок договору про проведення практики**). Договір для проходження виробничої практики укладається у двох примірниках – по одному базі практики й університету. Договір із базою практики укладається керівником практики від університету терміном на чотири або п'ять років. Підписується директором підприємства, установи, організації, з одного боку, проректором з навчальної роботи та рекрутації університету – з іншого. Договір погоджується планово-фінансовим та навчальним відділами університету;

8) видання наказу про проходження виробничої практики. (**Додаток 2. Зразок наказу про направлення студентів на практику**). Наказ ректора про проведення практики формує викладач (або відповідальна за практику особа від факультету), в якого у навчальному навантаженні є керівництво відповідною практикою не пізніше ніж за два тижні до початку практики. У наказі визначаються місце і терміни проведення практики, склад студентських груп, що направляються на кожну базу практики, відповідальний керівник за організацію практики, дата прийняття комісією заліку.

Перед початком виробничої практики керівник практики зобов'язаний провести студентам інструктаж із техніки безпеки.

Контроль за ходом практики покладається на декана факультету; контроль за виконанням наказу – на проректора з навчальної роботи та рекрутації. Наказ візується деканом факультету, начальниками юридичного, загального, навчального відділів, головним бухгалтером, проректором з навчальної роботи та рекрутації, підписується ректором університету.

Підведення підсумків виробничих практик

Окремим пунктом наказу про направлення здобувачів освіти усіх форм навчання на виробничу практику є підведення підсумків практики, що передбачає створення та склад комісії для прийняття заліку і дату, до якої здобувач освіти повинен прозвітуватися про виконання завдань, поставлених у силабусі (програмі) практики.

На залік з виробничої практики здобувач освіти має представити весь пакет документів, передбачених силабусом практики (щоденник практики (**Додаток 3. Форма щоденника практики**)), результати виконання індивідуального завдання, письмовий звіт про проходження практики (**Додаток 4. Титульна сторінка звіту про проходження практики**) тощо.

Комісія приймає залік у терміни, що визначені наказом (розпорядженням) на практику (але не пізніше ніж протягом десяти днів після її закінчення за умови, що практика відбувається у межах семестру або протягом перших десяти днів семестру, який починається після закінчення практики).

Після прийняття заліку з виробничої практики у студентів денної форми здобуття освіти керівник практики від факультету або кафедри готує звіт за підсумками практики, який аналізується та зберігається на кафедрі.

Щоденник студента про проходження практик зберігається на факультеті або кафедрі протягом 3 років після випуску студента із закладу вищої освіти, решта документації практик – протягом одного року після завершення навчання студента в університеті.

Політика оцінювання виробничих практик

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і регулюється [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки.](#)

У процесі проходження виробничої практики здобувачі освіти виконують завдання відповідно до етапів і термінів, зазначених у силабусі.

Кількість балів (оцінка) за виробничу практику вноситься в залікову відомість, індивідуальний навчальний план студента і враховується для студентів під час визначення розміру стипендій разом з іншими підсумковими оцінками.

У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку здобувачу освіти надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання.

За умови отримання незадовільної оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії здобувачу освіти пропонується повторне проходження практики, або він відраховується з Університету.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика щодо академічної доброчесності унормована у [Кодексі академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки.](#) згідно з яким учасники освітнього процесу мають усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися розкладу освітнього процесу. Здобувачам освіти необхідно складати всі завдання виробничих практик самостійно, без допомоги сторонніх осіб; надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не вдаватися до кроків, що можуть погіршити чи покращити результати інших здобувачів освіти.

Здобувачі освіти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання виробничих практик та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки,](#) пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

2. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ПРИКЛАДНОЇ І КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Опис виробничої практики

Назва практики	Термін проведення		Кількість кредитів	Форма контролю
	Семестр	Кількість тижнів		
Виробнича з прикладної і комп'ютерної лінгвістики	6	5	150	залік

Мета і завдання виробничої практики

Виробнича практика з прикладної і комп'ютерної лінгвістики є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів спеціальності 035 Філологія за освітньо-професійною програмою «Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика», яка зорієнтована на виконання прикладних завдань і здобуття здобувачами освіти професійного досвіду у сфері прикладної і комп'ютерної лінгвістики, що забезпечує їхню готовність до сучасних викликів у професійній діяльності.

У рамках практики здобувачі освіти опановують методи та алгоритми розв'язання лінгвістичних задач, зокрема автоматичного реферування, індексування текстів та роботи з електронними корпусами. Практика передбачає здобуття навичок побудови функціональних моделей для опису та вирішення завдань, пов'язаних з обробкою мовної інформації, зокрема в корпусній лінгвістиці, машинному перекладі та системах пошуку й класифікації електронних текстів. Здобувачі освіти працюють над реальними завданнями, включаючи розробку сайтів, використання сучасних мовних технологій, розвиток електронних словників і мовних ресурсів, а також аналіз алгоритмів захисту персональних даних та кібербезпеки. Такий підхід до практичної підготовки сприяє не лише поглибленню теоретичних знань, але й формуванню ключових компетенцій, необхідних для роботи у сфері комп'ютерної лінгвістики та інформаційних технологій.

Мета виробничої практики – закріплення теоретичних знань, набутих під час навчання, виконання практичних завдань та здобуття власного професійного досвіду у сфері прикладної і комп'ютерної лінгвістики.

Завдання виробничої практики з прикладної і комп'ютерної лінгвістики:

- опанувати методи та алгоритми розв'язання лінгвістичних задач у комп'ютерних системах; роботу комп'ютерних програм для автоматичного опрацювання текстів (автоматичне реферування та автоматичне індексування тексту);
- набути практичних навичок побудови функціональних моделей для опису задач та процесів обробки мовної інформації в корпусній лінгвістиці, машинному перекладі, системах пошуку та класифікації електронних текстів;
- здобути досвід роботи з мовними та словниковими порталами, електронними словниками, системами автоматизованого перекладу (CAT-tools) та засобами перевірки текстів;
- опанувати навички веб-розробки, локалізації програмного забезпечення та вебсайтів.

Бази виробничої практики

Відповідно до [Положенням про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#), виробнича практика з прикладної і комп'ютерної лінгвістики здобувачів вищої освіти спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика, здійснюється на спеціалізованих базах, що відповідають цілям, завданням, змісту практики та вимогам освітньо-професійної програми.

Базами для проходження виробничої практики з прикладної і комп'ютерної лінгвістики є підприємства, компанії, організації, фірми чи установи, в яких здобувачі освіти можуть працювати над створенням електронних корпусів текстів чи електронних словників, розвитком мовних та словникових порталів (таких як Mova.info, ГРАК, ВЕСУМ, r2u.org.ua, e2u.org.ua), IT-компанії чи відділи компаній, які спеціалізуються на обробці природних мов та розробці мовних технологій (перевірка текстів, машинний переклад, голосові асистенти, чат-боти), веб-

розробці, роботі з системами автоматизованого перекладу (CAT-tools), локалізації програмного забезпечення та веб-сайтів, видавництва та медіа компанії з відділами цифрових технологій, перекладацькі агентства з автоматизованими системами перекладу, освітні та наукові установи з лабораторіями комп'ютерної лінгвістики.

Закріплення баз практики повинно сприяти встановленню та зміцненню довгострокових прямих контактів університету з підприємствами, а також розвитку кооперації між ними для якісної підготовки фахівців. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно здійснювати пошук місць виробничої практики відповідно до [Положення про порядок формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.](#)

Етапи проходження виробничої практики

Етапи практики	Зміст, основні завдання, тривалість	Консультації / самостійна робота
1. Підготовчий	Проведення настановчої конференції: обговорення загальних питань організації, проведення та тривалість виробничої практики; постановка мети і порядку проходження практики, визначення завдань, які повинен виконати здобувач освіти, інформація про чітке дотримання дедлайнів (вчасне виконання отриманих завдань та подачі необхідної звітної документації), оголошення наказу про проведення практики; інструктаж із техніки безпеки. Тривалість: не пізніше 1-го дня першого тижня практики.	2 / 2
2. Ознайомлювальний	Здобувачі освіти зустрічаються з фахівцями від бази практики та проходять відповідний інструктаж. Тривалість: 1–2 дні першого тижня практики.	3 / 8

3. Основний	Здобувачі освіти отримують завдання від представника бази практики, працюють над його виконанням. Тривалість: 1–5 тижні практики.	3 / 124
4. Підсумковий	Здобувачі освіти повинні підготувати та подати керівнику практики від кафедри документацію про проходження практики: 1. щоденник практики з відгуком керівника практики від бази практики; 2. звіт (який включає матеріали за результатами виконання завдань, узгоджених із представником від бази практики; особисті враження від роботи, критичні зауваження та пропозиції). Звіт та щоденник практики оформляється згідно запропонованого зразка (див. Додатки). Тривалість: На залік з виробничої практики здобувач освіти має представити весь пакет документів. Комісія приймає залік не пізніше ніж протягом 10 днів після її закінчення.	2 / 6
Усього		10 / 140 год.

Орієнтовний перелік завдань виробничої практики

Вид завдання	Інструменти, платформи, програми	Зміст роботи
Робота з електронними корпусами текстів	ГРАК (uacorporus.org), корпусні менеджери, інструменти анотування та розмітки текстів, Python, Sketch Engine, TF-IDF	Збір та підготовка текстових даних для корпусу; морфологічна та синтаксична розмітка текстів; складання конкордансів; складання списків колокацій; ідентифікація нових значень слів; пошук та аналіз мовних конструкцій у корпусі; статистичний аналіз корпусних даних; експорт даних для

Вид завдання	Інструменти, платформи, програми	Зміст роботи
Робота з електронними словниками	ВЕСУМ (vesum.nlp.net.ua), словникові портали r2u.org.ua та e2u.org.ua, системи управління словниковими базами даних	лексикографічних цілей; застосувати базові можливості великих мовних моделей за допомогою фреймворку LangChain для виконання простих завдань, таких як генерація тексту або класифікація, на основі матеріалів корпусу. Здійснити нормалізацію текстів: видалити зайві символи (пробіли, коди, знаки форматування); адаптувати форматування для сумісності з програмним забезпеченням Sketch Engine і/або іншим використаним програмним забезпеченням; Поповнення словникових баз новими лексичними одиницями; укладання та редагування словникових статей; робота з термінологією; перевірка якості словникових даних; налаштування пошукових функцій; тестування інтерфейсу користувача
	LanguageTool (languagetool.org/uk), Grammarly, правописні та граматичні модулі, системи виявлення помилок	Аналіз типових помилок у текстах; розробка та тестування правил перевірки граматики та правопису; формування бази винятків; тестування якості виявлення помилок; підготовка звітів про покращення системи; роботу з програмним пакетом Grammarly.
Робота з системами машинного перекладу та CAT-	Google Translate, DeepL, SDL Trados, memoQ, Smartcat, Translation	Аналіз якості машинного перекладу для різних типів текстів; порівняння результатів

Вид завдання	Інструменти, платформи, програми	Зміст роботи
tools	Memory системи	різних систем МП; постредагування машинного перекладу; робота з перекладацькою пам'яттю; створення термінологічних баз даних
Автоматичне реферування та індексування текстів	Python (NLTK, spaCy, Gensim), TextRank, алгоритми суммаризації	Виділення ключових слів з текстів; автоматичне створення анотацій до документів; класифікація текстів за тематикою; визначення тональності тексту (sentiment analysis); побудова моделей для автоматичного реферування
Веб-розробка, веб-дизайн	Figma, HTML, CSS, Python, модулі CMS	Проекування та створення елементів користувацького інтерфейсу засобами Figma; становлення та налаштування CMS; створення багатомовних веб-сайтів; розробка та налаштування модулів; організація структури контенту; інтеграція мовних інструментів у веб-платформу
Локалізація програмного забезпечення та веб-сайтів	SDL Trados, memoQ, Smartcat, файли локалізації	Переклад інтерфейсних рядків; адаптація дизайну під різні мови; тестування локалізованих версій; управління глосаріями та термінологією; забезпечення культурної адаптації контенту
Робота з лінгвістичними порталами	Mova.info, системи управління контентом, веб-аналітика (Google Analytics)	Наповнення порталу мовним контентом; модерація користувацького контенту; аналіз статистики використання ресурсів; тестування функціональності порталу; збір та обробка зворотного зв'язку від користувачів; перевірка та

Вид завдання	Інструменти, платформи, програми	Зміст роботи
Системи пошуку та класифікації електронних текстів	Elasticsearch, Apache Solr, Python (scikit-learn), алгоритми машинного навчання, векторні моделі	коригування існуючих матеріалів; створення нових розділів або рубрик; робота з метаданими та категоріями Індексування текстових документів; налаштування пошукових запитів; автоматична класифікація документів за категоріями; ранжування результатів пошуку; оцінка релевантності пошукових результатів
Робота з гіпертекстовими системами та електронними словниками	HTML, XML, словникові бази даних (SQL), системи гіперпосилань, TEI (Text Encoding Initiative)	Визначення типів гіпертекстових систем у електронних словниках; створення перехресних посилань між словниковими статтями; розробка структури навігації; побудова запитів з урахуванням лінгвістичних завдань; налаштування системи гіперпосилань; тестування зручності використання;
Обробка даних перекладу	CAT-tools (SDL Trados, memoQ), TMX редактори, CheckMate, регулярні вирази	Аналіз, пошук та фільтрування перекладацьких даних; забезпечення якості перекладу; збереження текстової, візуальної та звукової інформації; створення та оптимізація перекладацьких пам'ятей; виправлення помилок у ТМ.

Зразки виконання завдань

Вирівнювання паралельного корпусу в Excel

Наступним етапом мого завдання стало редагування корпусу в завантаженому XLSX-файлі. В кожній комірці стовпця з текстом оригіналу має знаходитися одне речення, йому відповідає одне, інколи декілька речень з тексту перекладу. Кожне речення поміщається між тегами <s> і </s>. Потрібно завершити вирівнювання паралельного корпусу вручну, оскільки:

1. Речення можуть повторятися або розміщуватися по декілька в одній комірці.
2. Програмне забезпечення може неправильно поділити речення, особливо з прямою мовою.
3. Програмна пропускає деякі короткі речення, тому їх доводиться вставляти вручну.

method name: concordance corpus: user/bordunjulia20/raybradbury_texts_english subcorpus: - concordance size: 820 query: Query:</s>;Filter by aligned corpus:raybradbury_texts_ukrainian				
	Reference	Sentence		
1	doc#0	<s> A Sound of Thunder </s>	doc#0	<s> І вдарила грім </s>
2	doc#0	<s> The sign on the wall seemed to quaver under a film of sliding warm water. </s>	doc#0	<s> Вивіска на стіні, здавалося, тремтіла ніби під плівкою проточної теплої води. </s>
3	doc#0	<s> Eckels felt his eyelids blink over his stare, and the sign burned in this momentary darkness: TIME SAFARI, INC. </s>	doc#0	<s> Екельс кліпнув очима, і в цій миттєвій темноті, після пильного погляду, вивіска неначе спалахнула: ЗАО "САФАРІ В ЧАСІ". </s>
4	doc#0	<s> SAFARIS TO ANY YEAR IN THE PAST. </s>	doc#0	<s> САФАРІ У БУДЬ-ЯКИЙ РІК В МИНУЛОМУ. </s>
5	doc#0	<s> YOU NAME THE ANIMAL. </s>	doc#0	<s> ВИ НАЗИВАЄТЕ ТВАРИНУ. </s>

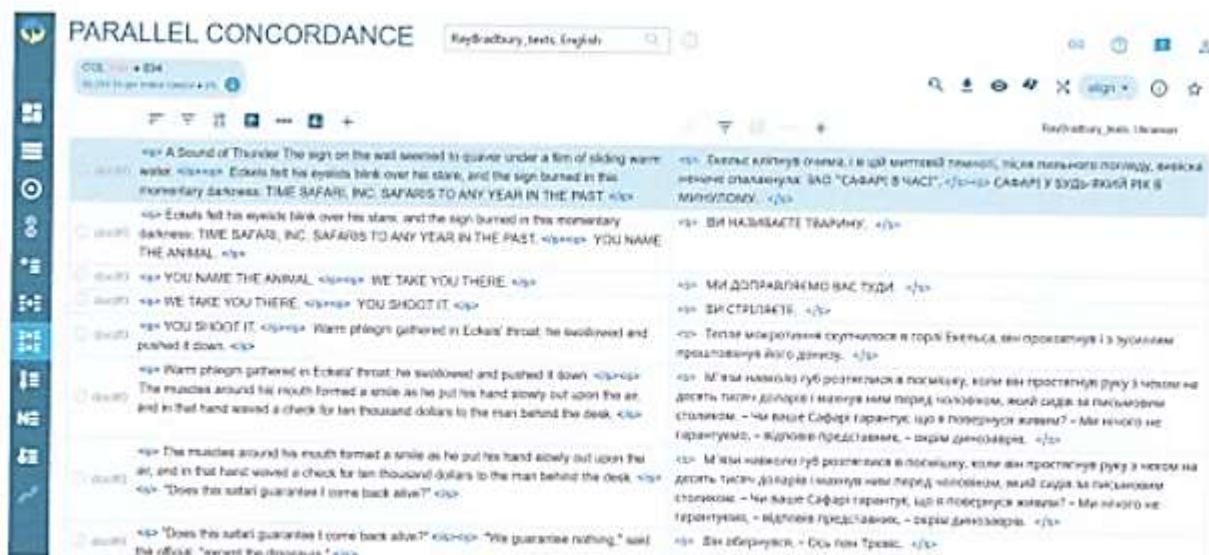

Рис. 2 Вигляд паралельного корпусу у вікні програми Sketch Engine

Для того, щоб заповнити вкладку Authors потрібно було знайти достовірну інформацію про авторів й до кожного автора в окремому рядку потрібно було вписати інформацію в певні стовпчики відповідно до поданих вимог. Інформація, яку потрібно було заповнювати, це – ім'я та прізвище автора, рік народження, місце народження, район, регіони, де автор проживав 10 і більше років в хронологічному порядку, стать, рідна мова та джерело даних про автора. Якщо якийсь тип інформації не вдавалося знайти, клітинку потрібно було залишати порожньо. Заповнену вкладку Authors можна побачити на рисунку 3.

Рисунок 3

Сергій Волошин				Житомирська	Київ	Чорноморськ	M	UK
Микола Томенко	1964	Малі Канівці	Золотоніський р-н	Київ			M	UK
Марина Троян	1964	Іванків	Вишгородський р-н	Золотоноша			F	UK
Марія Ткачівська	1965	Сокіл	Івано-Франківський р-н	Чернівці	Івано-Франківськ		F	UK
Христина Талан							F	
Ірина Тетера	1962	Ялта	Ялтинський р-н	Сімферополь	Київ		F	UK
Ганна Владимірська	1951	Київ	Київська міська рада	Єкатеринбург			F	UK
Елен Тен				Звягель			F	UK
Анастасія Нікупіна	1969	Львів	Львівський р-н				F	UK
Олег Бакупін	1988			Львів			M	UK
Анастасія Лавренішина	1986			Київ			F	UK

Лема з кодом	Додатковий тег	Дані про вживання	Висновок
протинародн o adv		Частота в ГРАК: 0 Частота Гугл: 5 Частота Гугл книги: 1 Примітки:	додати
проценно adv		Частота в ГРАК: 5 Частота Гугл: 400 Частота Гугл книги: 135 Примітки:	додати
прудакрило adv		Частота в ГРАК: 0 Частота Гугл: 9 Частота Гугл книги: 10 Примітки: поезія	додати
пуантилістичн o adv		Частота в ГРАК: 0 Частота Гугл: 45 Частота Гугл книги: 4 Примітки:	додати
пустувато adv		Частота в ГРАК: 4 Частота Гугл: 750 Частота Гугл книги: 7 Примітки: часто зустрічається у соц.мережах, проте не лише там	додати
підгостро adv		Частота в ГРАК: 10 Частота Гугл: 5000 Частота Гугл книги: 15 Примітки: зустрічається у медичних текстах	додати
підсліпо adv		Частота в ГРАК: 5 Частота Гугл: 20 Частота Гугл книги: 150 Примітки: більшість результатів це твір Панаса Мирного "Повія", проте зустрічається і в інших творах	додати
підтвердно adv		Частота в ГРАК: 0 Частота Гугл: 10 Частота Гугл книги: 0 Примітки:	додати
підхлібно adv		Частота в ГРАК: 17 Частота Гугл: 440 Частота Гугл книги: 150 Примітки:	додати
пізнісінько adv		Частота в ГРАК: 0 Частота Гугл: 2 Частота Гугл книги: 0	не додавати

Першим завданням виробничої практики з комп'ютерної лінгвістики було підготовка метаданих для корпусу ГРАК. Першим етапом цього завдання було опрацювання файлів із книжками. Я отримала 10 файлів із текстами. Деякі з цих файлів були архівами, і їх потрібно було розархівувати. Деякі мали формат epub чи fb2 - їх потрібно було перетворити у формат txt. Для цього я скористалася онлайн-сервісом anysconv.com. Отримавши файли у форматі txt, я назвала їх за певним взірцем та завантажила всі 10 текстових файлів у потрібну папку. Виконаний цей етап можна побачити на рисунку 1.

Рисунок 1

 Serhii_Voloshyn_Podorozh_Pridysvita.txt .txt	 🔒
 Mykola_Tomenko_Teorija_ukrainskoho_kobhannia.txt .txt	 🔒
 Maryna_Traian_Oblikovets.txt .txt	 🔒
 Mariia_Tkachivska_Holca_peropilky.txt .txt	 🔒
 Khrystyna_Talan_Yaha.txt .txt	 🔒
 Iryna_Tetara_Kyiv_New_York.txt .txt	 🔒
 Hanna_Vladymyrska_Vasylynka_ruda_vdachat.txt .txt	 🔒
 Elen_Ten_Syla_pysstrasti.txt .txt	 🔒
 Anastasia_Nikulina_Oleh_Bakulin_Vse_bude_dobre.txt .txt	 🔒
 Anastasiia_Lavrenishyna_Drimuchyi_Is.txt .txt	 🔒

Наступним етапом цього завдання було додавання метаданих про книги в таблицю. Ці метадані буде використано в корпусі ГРАК, зокрема для пошуку за заданими параметрами. Таблиця складалася з двох вкладок: Texts та Authors. В обидві потрібно було внести інформацію. У вкладці Texts до кожного тексту в окремому рядку потрібно було вписати інформацію в певні стовпчики відповідно до поданих вимог. Інформація, яку потрібно було заповнювати, це – назва файлу

Етап 3. Вибір шрифтів, кольорової гами та стилістики

В основі дизайну стендів лежали принципи єдності, контрасту та читабельності. Я обрала такі параметри:

- Шрифт: основний – *Roboto Mono*, додатковий – *Philosopher* (для заголовків);
- Кольори: світлі фони (білий та світло-блакитний), акценти у корпоративному стилі кафедри (відтінки синього та блакитного);
- Сітка: побудова композиції на основі шахового порядку дозволила структуровано розташувати контент зі збереженням читабельності, розмірів та кількості контенту.

Це забезпечило гармонію та візуальну логіку. Кожен елемент стенду був розташований з урахуванням ієрархії: Фото та ПІБ – найвище візуальне навантаження, далі – посада та контакти.

Етап 4. Макетування у Figma

Використовуючи підготовлені фрейми, я почала безпосередньо оформлювати вміст. Основні дії:

- Завантаження фото викладачів;
- Додавання текстових блоків та стилізація згідно з затвердженою палітрою;
- Робота з компонентами Figma (наприклад, автолейаут для однакової відстані між елементами).

Особливу увагу я звертала на контрастність тексту до фону, оптимальні міжрядкові інтервали та візуальну рівновагу елементів. Усі макети були оформлені у межах одного стилю, що забезпечило візуальну узгодженість трьох окремих стендів. (див. Додатки А-С)

Короткий опис вибраного варіанту транскрипції

Для виконання завдання із транскрибування відеозапису я обрала для себе варіант: взяти автоматично згенерований текстовий варіант до відео на Youtube-каналі й зредагувати його. Я поставила розділові знаки, замінила малі літери на великі, де це було потрібно, виправила помилки розпізнавання, поставила спеціальні знаки, як було описано в інструкції, та зробила всі інші необхідні зміни. Для редагування я використовувала допомогу ChatGPT.

Моїм завданням було створити максимально точний текстовий запис до відео. Я вважаю, що з цим завданням я впоралась. Проте, обраний мною транскрипційний засіб має свої сильні та слабкі сторони.

До сильних сторін можна віднести швидкість і зручність. Автоматично згенерований текст дозволяє заощадити значну кількість часу. Це особливо корисно при роботі з великими обсягами матеріалу. Крім того, використання інструментів штучного інтелекту, таких як ChatGPT, допомагає швидше виправляти очевидні помилки та покращувати загальну якість тексту.

Проте є і слабкі сторони. Головним недоліком є неточності в автоматичному розпізнаванні мови. Автозгенерований текст часто містить помилки в розпізнаванні слів, неправильно розставлені розділові знаки або взагалі їхню відсутність та іноді навіть змінює зміст сказаного. Через це доводиться ретельно перевіряти текст і порівнювати його з відеозаписом, що вимагає додаткового часу та зусиль. Ще одним недоліком є те, що при редагуванні ШІ іноді намагається перефразовувати речення, додаючи слова або змінюючи структуру фрази, що може впливати на точність транскрипції. Тому мені потрібно було дуже уважно звіряти з відеозаписом, щоб правильно відредагувати та якісно виконати транскрибування, адже одним з основних принципів створення усного корпусу є максимально точно відтворити сказане, не перекручуючи, не виправляючи, не доміслюючи.

Глосарій термінів з прикладної і комп'ютерної лінгвістики

Автоматичний переклад – технологія машинного перетворення тексту з вихідної мови на цільову без залучення людини-перекладача.

Аналіз настроїв (Sentiment Analysis) – технологія розпізнавання емоційної тональності тексту для визначення його позитивного, негативного чи нейтрального характеру.

Анафора – лінгвістичне явище, за якого один елемент тексту посилається на інший, згаданий раніше.

Анотування (Annotation) – процес розмітки текстових даних спеціальними мітками для підготовки до комп'ютерного аналізу.

API (Application Programming Interface) – стандартизований спосіб взаємодії між різними програмними продуктами через визначений набір команд і протоколів.

ASCII – система числового кодування текстових символів для комп'ютерної обробки.

База знань – організоване сховище інформації та логічних правил для роботи інтелектуальних систем.

Багатозначність (Polysemy) – властивість слова мати кілька семантично пов'язаних значень.

Біграма – пара сусідніх елементів (символів, морфем або слів) у текстовому ланцюжку.

BLEU (Bilingual Evaluation Understudy) – автоматична метрика оцінки точності машинного перекладу через зіставлення з референсним перекладом.

Векторне представлення слів (Word Embeddings) – математичний метод відображення лексичних одиниць як точок у багатовимірному просторі з урахуванням їх семантичної близькості.

Вирівнювання (Alignment) – процес знаходження відповідностей між компонентами текстів різними мовами.

Витягування інформації (Information Extraction) – автоматичне перетворення неструктурованого тексту на структуровані дані.

Віртуальний асистент – інтелектуальна система для виконання користувацьких завдань через мовну взаємодію.

Генерація тексту (Text Generation) – автоматизоване продукування текстового контенту комп'ютерними алгоритмами.

Гіпероніми/Гіпоніми – ієрархічні семантичні відношення між загальними та конкретними поняттями.

Глибоке навчання (Deep Learning) – технологія машинного навчання з використанням багаторівневих нейромережових архітектур.

Граматичний аналіз (Parsing) – визначення синтаксичної організації речення.

Дерево залежностей (Dependency Tree) – схематичне відображення граматичних зв'язків між словами у реченні.

Дерево розбору (Parse Tree) – ієрархічна діаграма синтаксичної будови речення відповідно до граматичних правил.

Дискурс – текст у єдності з ситуативним контекстом та комунікативними факторами.

Розрізнення (Disambiguation) – уточнення конкретного значення багатозначної одиниці залежно від контексту.

Дистрибутивна семантика – метод дослідження значень слів через аналіз їх текстового оточення.

Екстракція ключових слів – автоматичне виокремлення найзначущіших елементів з тексту.

Електронний корпус – упорядкована цифрова колекція текстів з лінгвістичною розміткою.

Ентропія – кількісна характеристика інформаційної невизначеності в тексті.

Жанр тексту – тип текстів з однорідними композиційними та стилістичними ознаками.

Засоби автоматизації перекладу (CAT-tools) – спеціалізоване ПЗ для підтримки перекладацької діяльності через бази перекладів та термінів.

Зв'язність тексту (Coherence) – властивість тексту мати смислову цілісність та логічну організацію.

Згорткова нейронна мережа (CNN) – нейромережева архітектура для аналізу структурованих даних, зокрема класифікації текстів.

Іменована сутність (Named Entity) – текстовий фрагмент, що позначає конкретний об'єкт визначеної категорії.

Індексування – створення пошукової структури для оперативного доступу до документів у колекції.

Інформаційний пошук (Information Retrieval) – технологія виявлення відповідних документів у масивах даних.

GloVe (Global Vectors for Word Representation) – алгоритм створення векторних репрезентацій слів на основі статистики їх спільної появи у корпусі.

Великі мовні моделі (Large Language Models, LLMs) – потужні нейромережеві системи, навчені на масивних текстових даних для розуміння та генерації природної мови.

Класифікація тексту – автоматичне призначення тексту до заздалегідь визначених класів.

Кластеризація – автоматичне об'єднання схожих об'єктів у групи без попереднього визначення категорій.

Колокація – усталене словосполучення з високою частотою спільного вживання.

Конкорданс – систематизований перелік усіх входжень слова в корпусі з контекстуальним оточенням.

Контрольована мова (Controlled Language) – обмежений варіант природної мови зі спрощеною граматикою та лексикою для ефективнішої машинної обробки.

Корпус – репрезентативна збірка автентичних текстів для лінгвістичних студій.

Корпусна лінгвістика – напрям мовознавства, що базується на емпіричному аналізі текстових корпусів.

Корпусний менеджер – інструментарій для аналітичної роботи з текстовими базами даних.

Лематизація – приведення словоформи до канонічної (словникової) форми.

Лексична база даних – систематизоване сховище лексичної інформації різних типів.

Лінгвістична анотація – розмітка тексту граматичною та іншою лінгвістичною інформацією.

LanguageTool – багатомовна платформа для автоматизованої перевірки правопису та стилістики.

Машинне навчання (Machine Learning) – технологія навчання комп'ютерних систем розпізнавати закономірності в даних без експліцитного програмування.

Машинний переклад (Machine Translation) – комп'ютеризоване перетворення тексту між мовами.

Мережа довгої короткочасної пам'яті (LSTM) – різновид рекурентної нейромережі, здатний обробляти довготривалі залежності в послідовностях.

Метадані – супровідна інформація, що описує характеристики текстових ресурсів.

Морфологічний аналіз – визначення граматичних характеристик словоформ.

Морфологічний синтез – генерування словоформи з вихідної леми та граматичних параметрів.

Мультимодальність – інтеграція різнотипних даних у єдиній системі.

Навчальна вибірка (Training Set) – масив даних для тренування моделі машинного навчання.

Нейронна мережа – обчислювальна архітектура з взаємопов'язаними обчислювальними елементами, натхненна біологічними нейронними системами.

Нейронний машинний переклад (NMT) – технологія перекладу на основі глибоких нейронних мереж.

NLP (Natural Language Processing) – комп’ютерна дисципліна, що розробляє методи автоматичної обробки людської мови.

N-грама – послідовність N сусідніх одиниць тексту.

Обробка природної мови (ОПМ) – українськомовний еквівалент терміна NLP.

Омоніми – лексичні одиниці з ідентичним звучанням і написанням, але різними значеннями.

Онтологія – формалізована модель предметної області з концептами та їх взаємозв’язками.

Оптичне розпізнавання символів (Optical Character Recognition, OCR) – технологія перетворення графічного зображення тексту у редагований цифровий формат.

Паралельний корпус – двомовна або багатомовна текстова база з вирівняними перекладними еквівалентами.

Пам’ять перекладів (Translation Memory) – репозиторій перекладених сегментів для їх багаторазового використання.

Парадигма – повний набір словоформ конкретної лексеми.

Синтаксичний аналіз (Parsing) – побудова структурної схеми речення відповідно до синтаксичних правил.

Тегування частин мови (Part-of-Speech Tagging, POS-tagging) – автоматичне присвоєння кожному слову в тексті граматичної категорії.

Перплексія (Perplexity) – показник ефективності мовної моделі через вимірювання її "невпевненості" у прогнозуванні наступного елемента.

Постредагування (Post-editing) – коригування автоматично перекладеного тексту людиною.

Правописна перевірка (Spell Checking) – автоматизоване виявлення та корекція орфографічних помилок.

Прагматика – галузь лінгвістики, що досліджує функціонування мови в комунікативних ситуаціях.

Препроцесинг – підготовча обробка текстових даних перед основним аналізом.

Промпт (Prompt) – текстова команда або запит для взаємодії з великою мовною моделлю.

Рекурентна нейронна мережа (RNN) – нейромережева архітектура для обробки послідовних даних.

Релевантність – ступінь відповідності знайденого документа пошуковому запиту.

Розпізнавання іменованих сутностей (NER) – автоматичне виявлення та категоризація власних назв у тексті.

Розпізнавання мовлення (Speech Recognition) – технологія конвертації аудіо в текстовий формат.

Семантика – лінгвістична дисципліна, що вивчає значеннєві аспекти мовних одиниць.

Семантична мережа – графове подання знань через концепти та їх відношення.

Сентимент-аналіз – синонім терміна «аналіз настроїв».

Синтаксис – розділ граматики про правила організації речень.

Синтаксичний аналіз – встановлення граматичної структури речення.

Синтез мовлення (Text-to-Speech) – технологія генерування усного мовлення з текстової форми.

Статистична мовна модель – ймовірнісна модель для обчислення вірогідності словесних послідовностей.

Стемінг (Stemming) – редукція слова до кореневої основи шляхом відсікання афіксів.

Стоп-слова – часто вживані службові слова, які зазвичай виключаються з аналізу.

Sketch Engine – спеціалізована платформа для створення корпусів та аналізу фахової лексики, колокацій і термінології.

Тегування – процес маркування текстових елементів класифікаційними мітками.

Термінологічна база даних – спеціалізоване сховище галузевих термінів з дефініціями та міжмовними відповідниками.

Тезаурус – словник із систематизацією лексики за семантичними відношеннями.

Тематичне моделювання (Topic Modeling) – методика виявлення латентних тематичних структур у документних колекціях.

Токен – базова одиниця текстової сегментації для комп'ютерної обробки.

Токенізація – розбиття текстового потоку на окремі токени.

Трансдюсер – скінченний автомат для перетворення вхідних символьних послідовностей у вихідні.

Трансформер (Transformer) – нейромережева архітектура на основі механізму самоуваги, що лежить в основі сучасних мовних моделей.

TF-IDF (Term Frequency-Inverse Document Frequency) – статистична міра важливості терміна в документі відносно всього корпусу.

Універсальні залежності (Universal Dependencies) – уніфікована крос-лінгвальна схема граматичної анотації.

Упередженість (Bias) – систематичні перекоси в даних або алгоритмах моделей.

Фонетична транскрипція – запис вимови за допомогою спеціалізованих фонетичних символів.

Форматування тексту – структурування тексту через спеціальні мови розмітки.

Хеш-функція – алгоритм перетворення даних довільного обсягу в рядок фіксованої довжини.

Хмара слів (Word Cloud) – графічна репрезентація частотності лексем, де розмір слова відображає інтенсивність його вживання.

Цифрова гуманітаристика (Digital Humanities) – міждисциплінарний напрям застосування комп'ютерних технологій у гуманітарних науках.

Частина мови (Part of Speech) – граматичний клас слів із спільними морфосинтаксичними властивостями.

Частотний словник – лексикографічне джерело з даними про частотність слів у корпусі.

Чат-бот – програмний агент для автоматизованої текстової або голосової комунікації з користувачами.

Шаблон – формалізована структура для ідентифікації або продукування текстів певного типу.

Вбудовування (Embedding) – альтернативна назва векторного представлення слів.

Зручність використання (Usability) – характеристика зручності та ефективності використання програмного продукту.

Ярлик (Label) – класифікаційна мітка, що присвоюється даним при навчанні моделі.

Word2Vec – нейромережевий алгоритм створення векторних репрезентацій слів на основі їх контекстуальної подібності.

Спеціальні скорочення та акроніми

AI (Artificial Intelligence) – штучний інтелект.

BERT (Bidirectional Encoder Representations from Transformers) – двонаправлена модель-трансформер для розуміння мови.

BOW (Bag of Words) – модель «мішок слів», представлення тексту як набору слів без урахування порядку.

CL (Computational Linguistics) – комп'ютерна лінгвістика.

CMS (Content Management System) – система керування контентом.

CNN (Convolutional Neural Network) – згорткова нейронна мережа.

DL (Deep Learning) – глибоке навчання.

GPT (Generative Pre-trained Transformer) – генеративна попередньо навчена модель-трансформер.

IR (Information Retrieval) – інформаційний пошук.

LLM (Large Language Model) – велика мовна модель.

LSTM (Long Short-Term Memory) – мережа довгої короткочасної пам'яті.

ML (Machine Learning) – машинне навчання.

MT (Machine Translation) – машинний переклад.

NER (Named Entity Recognition) – розпізнавання іменованих сутностей.

NLG (Natural Language Generation) – генерація природної мови.

NLP (Natural Language Processing) – обробка природної мови.

NLU (Natural Language Understanding) – розуміння природної мови.

NMT (Neural Machine Translation) – нейронний машинний переклад.

OCR (Optical Character Recognition) – оптичне розпізнавання символів.

POS (Part of Speech) – частина мови.

QA (Question Answering) – автоматична відповідь на запитання.

RNN (Recurrent Neural Network) – рекурентна нейронна мережа.

SEO (Search Engine Optimization) – оптимізація для пошукових систем.

SMT (Statistical Machine Translation) – статистичний машинний переклад.

TF-IDF (Term Frequency – Inverse Document Frequency) – метрика важливості слова в документі.

TM (Translation Memory) – пам'ять перекладів.

TTS (Text-to-Speech) – синтез мовлення з тексту.

UI/UX (User Interface/User Experience) – інтерфейс користувача / користувацький досвід.

WSD (Word Sense Disambiguation) – розрізнення значень слів.

XML (eXtensible Markup Language) – розширювана мова розмітки.

Оцінювання результатів практики

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка: – володіння матеріалом під час виконання практичних завдань.	10
2. Практичні уміння: – якісне виконання всіх завдань (видів робіт); – здатність обрати необхідний інструментарій для виконання завдань.	40
3. Особистісні характеристики: – дисциплінованість та відповідальність під час проходження практики; – ініціативність, самостійність;	10

– професійна спрямованість.	
4. Оцінювання процесу проходження практики: – своєчасність виконання завдань; – формування документації, облікової звітності на базах практики тощо.	10
5. Оцінювання звітної документації: – загальне оформлення щоденника практики; – розгорнутий звіт про виконану роботу.	15
6. Захист практики	15
Усього	100

Вимоги до оформлення звітної документації

Звіт з практики повинен бути чітко структурованим, містити логічну послідовність аргументів, точність формулювань, обґрунтованість висновків та рекомендацій.

Звіт здають у теці з прозорою титульною частиною обкладинки.

Структура звіту включає:

1. титульну сторінку;
2. зміст;
3. вступ, у якому обов'язково вказуються терміни проведення практики і надається назва практичних завдань;
4. основну частину – поетапний опис процесу виконання завдань з поясненням використаних принципів обробки інформації, додатковими супровідними питаннями, причинно-наслідковими схемами, таблицями, діаграмами, графіками та ін., включаючи посилання на ресурси виконаного практичного завдання, у яких міститься необхідний для завдання матеріал: електронні адреси, книги або методичні посібники з бібліотечних фондів;
5. висновки, які мають містити приклад оформлення результатів виконання завдання або їх презентації, шляхи подальшої самостійної роботи із зазначеної теми (завдання) і галузі практичного застосування отриманих результатів і навичок;
6. загальний список використаних джерел: Інтернет ресурси та друковану літературу;
7. додатки.

Рекомендований обсяг звіту становить щонайменше 3–5 сторінок друкованого тексту формату А4. Титульну сторінку звіту виконують за єдиним стандартом (див. *Додаток 4 Титульна сторінка звіту про проходження практики*).

Розміщення тексту на сторінці робиться із дотриманням стандартів (ліве поле – 30 мм, угорі 20 мм, праве поле – 10 мм, внизу – 20 мм, шрифт Times New Roman, кегль 14, півтора інтервали). Нумерацію сторінок здійснюють арабськими цифрами посередині аркуша знизу. Зміст розташовують на другій сторінці з назвою (заголовком) «Зміст». Навпроти кожної назви частини звіту вказують номер сторінки, з якої вона починається. Всі цифрові позначення сторінок повинні бути розміщені в одному стовпчику.

Кожна частина (розділ) звіту починається з нової сторінки. Тексту передують назва частини (заголовок), написана заголовними літерами. Перед назвою розділів основної частини звіту арабськими літерами ставлять порядковий номер розділу. У тексті звіту схеми, графіки та діаграми варто називати рисунками. Всі креслення, малюнки нумерують послідовно арабськими цифрами. Рисунки розміщуються після посилань на них у тексті й супроводжуються назвою рисунка, яка розміщується після його номера, під рисунком.

При використанні у звіті таблиць, в тексті на них роблять посилання (наприклад, «... інформація наведена в таблиці 1»), а таблиці повинні мати відповідну інформацію арабськими цифрами. Слово «таблиця» і її номер пишуть над правим верхнім кутом таблиці (наприклад, Таблиця 1), а під ним – заголовок таблиці, який розкриває суть її змісту. Слід розміщувати таблицю на одній сторінці. При перенесенні матеріалу на наступну сторінку, в правому куті нової сторінки слід написати «Продовження таблиці __».

Рекомендована література

1. Біла книга з регулювання сфери ІІІ в Україні. Міністерство цифрової трансформації України. 2024. URL: <https://surli.cc/muwnje>
2. Дорожня карта з регулювання сфери ІІІ в Україні. Міністерство цифрової трансформації України. 2023. URL: <https://surl.lu/mkizof>

3. Калиновська І., Рогач О., Карпіна О. Неологізми у сфері штучного інтелекту: стратегії та принципи перекладу з англійської мови українською. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2025. №2. С.110–117. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.2.16>
4. Словник термінів у сфері штучного інтелекту. Міністерство цифрової трансформації України. 2024. URL: <https://surli.cc/yxmfcs>
5. Biskub I. Applied and Computational Linguistics: підручник (англ. мовою). Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 304 с.
6. Armstrong S. Using large corpora. Cambridge, MA : MIT Press, 1994. 359 p.
7. Atkins B.T.S. Tools for Computer-Aided Lexicography : The Hector Project. Papers in Computational Lexicography: Complex. Budapest: Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, 1994. P. 1–59.
8. Atkins B.T.S., Zampolli A. Computational Approaches to the Lexicon. Oxford: Oxford U.P., 1994. 496 p.
9. Bates M., Bolsen S., Makhoul J. Developing an Evaluation Methodology for Spoken Language Systems. Hidden Valley PA: Morgan Kaufmann Publishers, 1991. P. 2–108.
10. Biber D., Conrad C., Reppen R. Corpus-based Approach to Issues in Applied Linguistics. №15. 1994. P. 1691–89.
11. Brill E. A Simple Rule-Based Part-of-Speech Tagger. *Proceedings of the Third Conference on Applied Natural Language Processing*. Trento, Italy: Morgan Kaufmann Publishers, 1999. P. 152–155.
12. Chomsky N. Syntactic Structures. The Hague, Mouton, 1957. 120 p.
13. Clear J. The British National Corpus. The Digital World: Text-Based Computing in Humanities. London: MIT Press, 1993. P. 163–188.
14. Heim M. Electric Language: A Philosophical Study of Word Processing. New Haven, CT: Yale U.P., 1987. 309 p.
15. Merialdo B. Tagging English Text with a Probabilistic Model. *Computational linguistics*. № 20. 1994. P. 155–171.

3. ВИРОБНИЧА ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА

Опис виробничої практики

Назва практики	Термін проведення		Кількість кредитів	Форма контролю
	Семестр	Кількість тижнів		
	8	4	120	залік

Мета і завдання виробничої практики

У сучасних умовах глобалізації та інтенсифікації міжнародних комунікацій однією з ключових завдань вищих навчальних закладів є підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють кількома іноземними мовами та здатні виконувати функцію комунікативного посередника між представниками різних лінгвокультурних спільнот. Саме перекладач як професіонал забезпечує досягнення взаєморозуміння, подолання мовних бар'єрів та встановлення міжкультурного діалогу.

Виробнича перекладацька практика є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми «Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика» спеціальності 035 Філологія. Вона надає можливість апробації та застосування в умовах реальної професійної діяльності як теоретичних знань, отриманих у межах перекладознавчих дисциплін, так і практичних умінь, сформованих під час занять з перекладу.

Важливим аспектом освітнього процесу є оптимізація співвідношення теоретичного та практичного компонентів підготовки. Лише комплексне поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю формує здатність ефективно долати перекладацькі труднощі будь-якої складності.

Мета і завдання виробничої практики

Метою виробничої перекладацької практики є поглиблення теоретичних знань, формування професійних умінь та навичок усного (послідовного) та

письмового перекладу з англійської мови на українську та навпаки, із застосуванням їх в умовах, максимально наближених до професійної діяльності.

Завдання виробничої перекладацької практики:

- поглибити знання з перекладознавства та розвинути практичні вміння розв'язання проблем для здійснення ефективної перекладацької діяльності;
- навчитися адаптуватися до реальних умов перекладацької діяльності, зокрема працювати в умовах обмеження часу та ресурсів;
- усвідомити функції, обов'язки та компетенції перекладача, а також правила перекладацької етики;
- розвинути навички роботи зі словниками різних типів, довідково-інформаційною літературою, діловими паперами та новітніми інформаційними технологіями;
- розвинути професійно-ціннісні якості перекладача: комунікабельність, дипломатичні навички, увагу, вміння концентруватися, творчий підхід до процесу перекладу тощо;
- здійснити письмовий переклад ділової кореспонденції, протоколів, внутрішньої документації організації, контрактів на основі використання відповідного лексико-граматичного мінімуму;
- виконати завдання з усного послідовного перекладу (за наявності) у відповідній галузі із застосуванням необхідного лексико-граматичного мінімуму та спеціальних перекладацьких методів.

Зміст перекладацької практики визначається профілем діяльності підприємства, установи чи організації, яка виступає базою для її проведення, та має відповідати вимогам освітньо-професійної програми «Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика» спеціальності 035 Філологія.

Програмою практики передбачається:

- здійснення письмового перекладу в рамках ділових контактів, зокрема ділового листування, що включає переклад кореспонденції, протоколів, внутрішньої документації організації, контрактів тощо;

- виконання завдань з усного послідовного перекладу (за наявності) у відповідній галузі, що вимагає застосування необхідного лексико-граматичного мінімуму та спеціальних перекладацьких методів.

Бази виробничої практики

Відповідно до [Положенням про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#), перекладацька практика для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика, здійснюється на спеціалізованих базах, що відповідають цілям, завданням, змісту практики та вимогам освітньо-професійної програми.

Виробнича практика організовується на підприємствах, в установах та організаціях на підставі укладених між університетом та цими суб'єктами господарської діяльності цивільно-правових угод. До переліку потенційних баз практики можуть бути віднесені організації та установи різних галузей, зокрема освіти, науки, економіки, культури, державного управління, а також фінансові, бюджетні, виробничо-промислові підприємства різних форм власності, що відповідають таким критеріям: наявність висококваліфікованих кадрів з перекладу, відповідність вимогам програми практики бакалаврського рівня та забезпечення належних умов для її проведення.

Розподіл здобувачів вищої освіти для проходження практики здійснюється відповідно до наявного переліку баз практики та кількості доступних на них місць і закріплюється відповідним наказом по університету. Здобувачам вищої освіти надається право самостійного вибору місця проходження практики відповідно до [Положення про порядок формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Етапи проходження виробничої практики

Етапи практики	Зміст, основні завдання, тривалість	Консультації / самостійна робота
1. Підготовчий	Проведення настановчої конференції: обговорення загальних питань організації, проведення та тривалість виробничої практики; постановка мети і порядку проходження практики, визначення завдань, які повинен виконати здобувач освіти, інформація про чітке дотримання дедлайнів (вчасне виконання отриманих завдань та подачі необхідної звітної документації), оголошення наказу про проведення практики; інструктаж із техніки безпеки. Тривалість: не пізніше 1-го дня першого тижня практики.	2 / 2
2. Ознайомлювальний	Ознайомлення з базою практики, особливостями діяльності перекладача та його функціями в установі / на підприємстві цього профілю, тематичним спрямуванням перекладів, що потребує база практики. Ознайомлення з керівництвом та співробітниками бази практики, формування загальних уявлень про статут і правила внутрішнього розпорядку, матеріально-технічну базу установи / підприємства, отримання інформації про заплановані заходи, що потребують участі перекладача. Тривалість: 1–2 дні першого тижня практики.	2 / 8
3. Основний	Здобувачі освіти отримують завдання від представника бази практики, працюють над його виконанням. Тривалість: 1–4 тижні практики.	2 / 96
4. Підсумковий	Здобувачі освіти повинні підготувати та подати керівнику практики від кафедри	2 / 6

	документацію про проходження практики: 1. щоденник практики з відгуком керівника практики від бази практики; 2. звіт (який включає тексти перекладів та копії оригіналів; двомовний глосарій; особисті враження від роботи, критичні зауваження та пропозиції). Звіт та щоденник практики оформляється згідно запропонованого зразка (див. Додатки). Тривалість: На залік з виробничої практики здобувач освіти має представити весь пакет документів. Комісія приймає залік не пізніше ніж протягом 10 днів після її закінчення..	
Усього		8 / 112 год.

Перекладацькі вміння та компетентності студентів

Очікувані результати навчання. Здобувачі освіти мають:

знати: основні принципи та методи організації процесів перекладацької діяльності; граматичний, функціональний та лексичний матеріал в обсязі, передбаченому програмою; основи реферування іншомовних текстів; принципи складання основних видів ділових документів (листів, протоколів, контрактів тощо) згідно з міжнародними стандартами діловодства; фахову термінологію, кліше та лексику, властиву стандартизованим текстам англійською мовою, та їх українські еквіваленти;

вміти: забезпечувати процес перекладацької діяльності необхідною документацією; виконувати типові професійні завдання із забезпечення усної та письмової комунікації шляхом перекладу різножанрових текстів; визначати етичні наслідки перекладацької діяльності; здійснювати переклад зрозумілою мовою з використанням відповідної термінології;

володіти: здатністю до усного та письмового спілкування українською та англійською мовами в офіційно-діловому, публіцистичному та науковому стилях; здатністю аналізувати текст оригіналу, ідентифікувати та вирішувати стандартні

та нестандартні перекладацькі проблеми; навичками роботи в інформаційному просторі, включаючи використання інформаційно-комунікаційних технологій відповідно до потреб професійної діяльності; вмінням самостійно здобувати, аналізувати та використовувати інформацію.

Під час перекладацької практики студенти повинні набути професійних умінь і навичок для самостійного вирішення завдань з таких аспектів:

- **якість перекладу:**

- уникати буквалізмів, тобто занадто формального уподібнення оригіналові виконаного перекладу, що робить його незручним, а часто і важким для сприйняття;

- утримуватися від «вільного» перекладу, що виникає внаслідок недостатнього розуміння при відтворенні змісту і стилістичних особливостей тексту засобами мови перекладу;

- **подолання перекладацьких труднощів:**

- творчо долати явище безеквівалентності при перекладі своєрідних граматичних категорій, конструкцій, слів-реалій, усталених сполучень та ідіом;

- застосовувати необхідну гнучкість при подоланні труднощів, послуговуючись засобами описового перекладу при передачі складних для перекладу елементів тексту;

- **застосування перекладацьких трансформацій:**

- довести переклад до рівня змістовно адекватного, довершеного, закінченого, відредагованого, застосовуючи найрізноманітніші форми якісних та кількісних трансформацій семантичного та формального характеру: звуження і розширення значення, логічне розгортання й антонімічні заміни, експлікацію й еліпсис, заміну одних частин мови іншими, поєднання чи поділ речень, різноманітні міжривневі перебудови тощо;

- **аналіз та самооцінка перекладу:**

- у ході аналізу виконаного перекладу знаходити огріхи – показники труднощів і творчі успіхи при подоланні труднощів;

- відрізняти вдалий переклад від невдалого, обґрунтовувати чи відхиляти той чи інший варіант перекладу, поєднуючи при цьому впевненість із належною самокритичністю своєї роботи;

- автоматизація перекладацьких навичок:

- повністю оволодіти перекладацькими навичками, засвоївши попередній перекладацький досвід, користуючись еквівалентними засобами мови перекладу і мови оригіналу, без яких неможливо довести переклад до рівня автоматизованого відтворення оригіналу.

Основні професійно-перекладацькі компетентності, що формуються:

1) конструктивно-планувальні вміння: планувати свою діяльність згідно з етапами проходження практики; визначати тривалість перекладу та засоби для його виконання; здійснювати пошук інформації мовного і фахового характеру; отримувати консультації фахівців; організовувати спостереження відповідних об'єктів, технологій у виробничому процесі; встановлювати терміни редагування і здачі перекладу;

2) комунікативні вміння: ефективно спілкуватися з керівниками практики, перекладачами базового підприємства та іноземними партнерами; бути нейтральним і вмілим посередником у спілкуванні носіїв різних мов; демонструвати знання не тільки іноземної та рідної мов, але й національно-культурних особливостей різних країн;

3) професійні перекладацькі вміння: здійснювати адекватний письмовий переклад спеціалізованих (економічних, юридичних, науково-технічних) текстів; користуватися комп'ютерними програмами перекладацької пам'яті (CAT-tools); працювати зі спеціальними технічними і термінологічними словниками, довідковими посібниками, картами, енциклопедіями; ефективно використовувати Інтернет-ресурси та інші джерела інформації; складати огляди, реферати, анотації статей, презентації;

4) дослідницькі вміння: знаходити необхідну інформацію відповідно до тематики перекладу; вивчати технологічні процеси, устаткування, діяльність та наукові результати з тих галузей, у яких здійснюється переклад; систематизувати та аналізувати отриману інформацію.

Перекладацька діяльність студентів-практикантів

Під час проходження перекладацької практики студент здійснює діяльність професійного перекладача під керівництвом представників баз практик.

Основні види діяльності: переклад спеціалізованих текстів, документації компанії, матеріалів листування з іноземними організаціями; переклад каталогів, описів товару, сертифікатів, патентів тощо; своєчасне виконання письмових та усних, повних та скорочених перекладів; забезпечення точної лексичної, стилістичної і змістовної відповідності оригіналу; адекватна передача наукових і технічних термінів та дефініцій; редагування перекладів; систематизація та організація перекладів, анотацій та рефератів.

- **Типові перекладацькі труднощі**

У процесі професійної діяльності здобувачі вищої освіти стикаються з комплексом лексичних, граматичних та жанрово-стилістичних труднощів.

Лексичні труднощі: багатозначність слів (термінів) та вибір адекватного словникового відповідника; особливості вживання загальнонародних слів у науково-технічних текстах; визначення межі припустимості перекладацьких лексичних трансформацій; переклад термінів-неологізмів та аббревіатур; «фальшиві друзі» перекладача (псевдоінтернаціоналізми); лексикалізовані форми множини іменників та терміни-омоніми; етноспецифічна лексика і етнонаціональна варіантність термінів; іншомовні слова і терміни.

Граматичні труднощі: граматична залежність від лексики; зміна типової сполучуваності слів; утворення нових лексико-семантичних варіантів слова.

Жанрово-стилістичні труднощі: частотність вживання певних слів; застосування певних граматичних форм і структур; дотримання стильових особливостей тексту.

Прагматичні труднощі: переклад безеквівалентної лексики; географічні назви, власні імена; культурно-побутові реалії (транскрипція/транслітерація); досягнення прагматичної еквівалентності між оригіналом і перекладом.

Критерії оцінювання перекладу

Критерії оцінювання письмового перекладу:

- Адекватність передання змісту та фактичної інформації

повнота перекладу: наявність всього фактичного матеріалу без пропусків, скорочень чи додавань; точність розуміння: правильне сприйняття та інтерпретація змісту вихідного тексту; коректність викладу: логічне та послідовне відтворення змісту в похідному тексті; достовірність передачі немовної інформації: правильне відтворення цифр, дат, графіків, таблиць, власних назв; збереження комунікативної інтенції: відповідність меті та функції оригіналу.

- Дотримання функціонально-стилістичних особливостей

відповідність стилю: збереження стильових характеристик оригіналу (офіційно-діловий, науковий, публіцистичний стиль); тональність викладу: адекватне відтворення загального тону тексту (нейтральний, офіційний, емоційно забарвлений); жанрова специфіка: дотримання жанрових норм тексту перекладу (лист, протокол, контракт, стаття); реєстр мовлення: відповідність рівня формальності оригіналу.

- Термінологічна точність

правильність вибору термінологічних відповідників: використання усталених термінів галузі; уніфікованість термінології: послідовне вживання однакових термінів для позначення одних і тих самих понять; відповідність галузевим стандартам: дотримання термінологічних норм, прийнятих у відповідній сфері.

- Лексична правильність

відсутність лексичних помилок: правильний вибір словникових відповідників; відсутність буквалізмів: уникнення надмірної близькості до оригіналу; відсутність невиправданих вільностей: збереження семантичної точності; адекватність передачі безеквівалентної лексики: вдале застосування транскрипції, транслітерації, калькування або описового перекладу; природність мовлення: використання узуальних сполучень мови перекладу.

- Граматична правильність

дотримання граматичних норм мови перекладу: правильне використання граматичних форм і конструкцій; синтаксична організація тексту: адекватна побудова речень відповідно до норм мови перекладу; адекватність граматичних трансформацій: виправдане застосування граматичних перетворень.

- Орфографічна та пунктуаційна правильність

відсутність орфографічних помилок: дотримання правил правопису; правильність пунктуації: коректне використання розділових знаків; оформлення тексту: відповідність технічним вимогам до оформлення перекладів.

- Якість

довершеність тексту: відредагованість та відшліфованість перекладу; читабельність: зручність сприйняття тексту перекладу; відсутність стилістичних огріхів: природність і плавність викладу.

Критерії оцінювання усного послідовного перекладу

- Змістова точність та повнота

повнота передачі інформації: відтворення всіх змістових елементів усного повідомлення; точність розуміння: правильна інтерпретація змісту висловлювання оратора; логічна послідовність: збереження структури та логіки викладу; відсутність пропусків: відтворення всіх важливих деталей; відсутність невиправданих додавань: утримання від додавання власних коментарів чи інтерпретацій.

- Адекватність передачі змісту

еквівалентність перекладу: відповідність змісту оригіналу на всіх рівнях; передача комунікативної інтенції: збереження мети та функції висловлювання; відповідність ситуації спілкування: врахування контексту комунікації.

- Термінологічна точність

правильне використання фахової термінології: вживання адекватних термінологічних відповідників; послідовність термінології: однакове відтворення термінів протягом усього перекладу; розуміння предметної галузі: демонстрація знання специфіки теми.

- Мовна грамотність

лексична правильність: коректний вибір слів та словосполучень; граматична правильність: дотримання граматичних норм мови перекладу; відсутність мовних помилок: правильність мовного оформлення перекладу.

- Якість мовлення

чіткість артикуляції: розбірливість та зрозумілість вимови; належний темп мовлення: оптимальна швидкість викладу; інтонаційна виразність: адекватне

інтонаційне оформлення; відсутність зайвих пауз та заповнювачів: плавність викладу без надмірного вживання слів-паразитів; дотримання орфоепічних норм: правильна вимова слів.

- Стилiстична адекватнiсть

вiдповiднiсть стилю: збереження стилiстичних характеристик оригiналу; регiстр мовлення: дотримання вiдповiдного рiвня формальностi; тональнiсть: адекватне вiдтворення емоцiйного забарвлення.

- Технiка перекладу

ефективне використання перекладацького запису: вмiння фiксувати ключову iнформацiю; швидкiсть реакцiї: оперативнiсть вiдтворення почутого; здатнiсть до компресiї та декомпресiї: вмiння згортати i розгортати iнформацiю; застосування перекладацьких трансформацiй: адекватне використання технiк перекладу.

- Комунiкативнi навички

контакт з аудиторiєю: здатнiсть пiдтримувати зоровий контакт та взаємодiяти зi слухачами; впевненiсть: демонстрацiя професiоналiзму та самовладання; нейтральнiсть: збереження неупередженої позицiї перекладача; стресостiйкiсть: здатнiсть працювати в умовах часових обмежень та психологiчного навантаження.

- Професiйна етика

дотримання конфiденцiйностi: збереження таємницi перекладу; неупередженiсть: вiдсутнiсть особистих оцiнок та коментарiв; коректна поведiнка: дотримання правил професiйної етики перекладача.

Зразки виконання завдань

№	Українська	English
1	Луцька міська рада	Lutsk City Council
2	Виконавчий комітет	Executive Committee
3	Міський голова	Mayor (Lutsk)
4	Бургомістр / Мер	Mayor (Foreign) / Burgomaster
5	Заступник міського голови	Deputy Mayor
6	Луцька міська територіальна громада	Lutsk City Territorial Community
7	Громада	Community
8	Органи місцевого самоврядування	Local self-government bodies
9	Регіональна влада	Regional authorities
10	Муніципалітет	Municipality
11	Код ЄДРПОУ	EDRPOU Code
12	Організаційний відділ	Organizational Department
13	Департамент культури	Department of Culture
14	Управління інформаційної роботи міської ради	Information Management Department of the City Council
15	Управління міжнародного співробітництва та проектної діяльності	International Cooperation and Project Activities Department

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

Between:

GC Europe N.V., having its registered office at Researchpark Haasrode-Leuven 1240, Interleuvenlaan 33, 3001 Leuven, Belgium (KBO No. BE 0452 407 307)

Duly represented by Mr. Josef Richter and Ms. Katrin Langer

Hereinafter referred to as "GC" or the "Company"

and:

Karazin Kharkiv National University, having its registered office at Svobody Square, 4, Kharkiv, Kharkiv Oblast, Ukraine, 61022

Duly represented by Anatoly Babichev, Vice-Rector for Academic Affairs and Research

Hereinafter referred to as "University"

(GC and University are hereinafter individually referred to as "Party" and collectively referred to as the "Parties")

WHEREAS

- a) GC is a company engaged in the production, sale and marketing of dental products;
- b) University is a public educational institution and has considerable scientific, technical knowledge and expertise in the field of dentistry;
- c) The Company and the University share an interest in exploring possible areas of cooperation in dental research and education. Both Parties recognize the potential for such discussions to contribute to advancements in dental science, the development of dental products, and expanded learning opportunities for students and professionals in dentistry;

NOW, THEREFORE, the Parties have agreed as follows:

Article 1 - Object of the Agreement

The purpose of this memorandum of understanding (this "Agreement") is to establish a framework for potential collaboration between the Parties in areas of mutual interest related

МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

Між:

GC Europe N.V., зареєстрований офіс якої знаходиться за адресою Researchpark
Haasrode-Leuven 1240, Interleuvenlaan 33, 3001 Leuven, Belgium (KBO № BE 0452 407 307)

Належним чином представленою паном Йозефом Ріхтером та пані Катрін Лангер

Надалі іменується «GC» або «Компанія»

та:

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, зареєстрований офіс
якого знаходиться за адресою: майдан Свободи, 4, Харків, Харківська область, Україна.
61022

Належним чином представленим Анатолієм Бабічевим, проректором з науково-
педагогічної роботи та досліджень

Надалі іменується «Університет»

(GC та Університет надалі окремо іменуються «Сторона», а разом – «Сторони»)

ВРАХОВУЮЧИ, ЩО

- a) GC є компанією, що займається виробництвом, продажем та маркетингом
стоматологічної продукції;
- b) Університет є державним навчальним закладом і має значні наукові, технічні знання
та досвід у галузі стоматології;
- c) Компанія та Університет поділяють зацікавленість у вивченні можливих сфер
співпраці в галузі стоматологічних досліджень та освіти. Обидві Сторони визнають
потенціал таких обговорень для сприяння прогресу в стоматологічній науці, розробці
стоматологічної продукції та розширенню можливостей навчання для студентів і
фахівців у галузі стоматології;

ОТЖЕ, сторони домовилися про наступне:

Стаття 1 – Предмет Договору

Метою цього меморандуму про взаєморозуміння (цей «Договір») є встановлення рамок для
потенційної співпраці між Сторонами у сферах взаємного інтересу, пов'язаних зі
стоматологічними дослідженнями та освітою. Сторони мають намір потенційно провести

**ЛУЦЬКА МІСЬКА РАДА
ВІКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ**
вул. Богдана Хмельницького, 19,
м. Луцьк, 43025
тел. (0332) 777 900,
факс (0332) 777 947, 777 878
e-mail: office@lutskrada.gov.ua
web: http://www.lutskrada.gov.ua
Код ЄДРПОУ 04051327

№ _____
На № _____ від _____

Шановний пане Мер!

Від імені Луцької міської територіальної громади та від себе особисто щиро вітаю Вас, членів муніципалітету та мешканців міста Бандирма з нагоди державного свята — Дня Республіки Туреччини.

29 жовтня — це знакова дата в історії турецького народу, коли було проголошено Республіку — подію, що стала символом відродження нації, її єдності, непохитної волі до незалежності. Цей день уособлює гордість за спільно досягнуті здобутки, повагу до минулого і впевненість у майбутньому.

Сьогодні Туреччина — це держава, яка поєднує багатовікову історію з сучасним поступом, традиції — з інноваційним баченням, а культурну спадщину — із суспільним динамізмом. Її розвиток, стабільність та міжнародний авторитет є взірцем для багатьох країн світу, зокрема й для України, що високо цінує співпрацю та підтримку з боку турецького народу.

З нагоди Дня Республіки щиро бажаю Вам, шановний пане Мере, міцного здоров'я, успіхів у професійній діяльності та невичерпної енергії у служінні своїй громаді. Нехай у серцях мешканців Бандирми завжди живе гордість за власну державу, а кожен день приносить добробут, злагоду й нові можливості для розвитку.

Ми цінуємо дружні відносини, що склалися між Луцьком і Бандирмою. Вірю, що наша взаємна повага, та прагнення до миру і процвітання сприятимуть подальшому зміцненню зв'язків між нашими громадами та спільній реалізації ініціатив у галузях культури, освіти й міського розвитку.

З повагою

Міський голова

Ігор ПОЛІЩУК

**LUTSK CITY COUNCIL
EXECUTIVE COMMITTEE**
19 Bohdan Khmelnytsky Street
Lutsk, 43025, Ukraine
tel. (0332) 777 900,
fax (0332) 777 947, 777 878
e-mail: office@lutskrada.gov.ua
web: <http://www.lutskrada.gov.ua>
EDRPOU Code 04051327

...

_____ № _____
In reply to No _____ dated _____

Honourable Mr. Mayor!

On behalf of the Lutsk City Territorial Community and on myself personally, I extend my sincere greetings to you, the members of the municipality, and all the residents of Bandırma on the occasion of the national holiday — the Day of the Republic of Türkiye.

October 29 is a significant date in the history of the Turkish people — the day when the Republic was proclaimed, marking the rebirth of the nation, its unity, and its steadfast will for independence. This day embodies pride in collective achievements, respect for the past, and confidence in the prosperous future.

Today, the Republic of Türkiye stands as a country that harmoniously combines centuries-old history with modern progress, its traditions with an innovative vision, and its cultural heritage with remarkable social dynamism. The country's development, stability, and growing international standing serve as an inspiring example for many nations, including Ukraine, which highly values the cooperation and support of the Turkish people.

On this special day, I sincerely wish you, Mr. Mayor, good health, continued success in your professional endeavors, and inexhaustible energy in your service to the community. May the people of Bandırma always feel pride in their homeland, and may each day bring peace, prosperity, and new opportunities for growth.

We deeply appreciate the friendly relations established between Lutsk and Bandırma. I believe that our mutual respect and shared aspirations for peace and prosperity will further strengthen the ties between our communities and foster joint initiatives in the fields of culture, education, and sustainable development.

Respectfully,

Lutsk City Mayor

Ihor POLISHCHUK

Глосарій перекладацьких термінів

Абзацно-фразовий переклад – процес перекладу, що відбувається послідовно на рівні окремих речень чи абзаців.

Автентичний переклад – офіційний переклад документа, який має таку ж юридичну силу, як і оригінал; згідно з міжнародним правом текст угоди може бути створений однією мовою, але визнаний автентичним кількома мовами.

Авторизований переклад – переклад оригінального тексту, схвалений його автором.

Авторський переклад – переклад тексту, здійснений автором.

Адаптивне транскодування – форма мовного посередництва, за якої зміст оригіналу відтворюється у зміненому вигляді для забезпечення необхідного обсягу й типу інформації.

Адаптований переклад – різновид адаптивного транскодування, при якому структура й зміст оригіналу спрощуються, щоб зробити текст зрозумілим для читачів, які не мають необхідних фонових знань.

Адекватний переклад – переклад, який виконує свої практичні функції з найвищим можливим ступенем відповідності оригіналу, дотримуючись мовних норм цільової мови, жанрово-стилістичних особливостей та загальноприйнятих перекладацьких стандартів. У широкому розумінні – це якісний переклад.

Анотаційний переклад – переклад, у якому передаються лише основна тема, предмет і мета вихідного тексту.

Антонімічний переклад – лексико-граматичне перетворення, за якого стверджувальна конструкція в оригіналі замінюється на заперечну в перекладі (або навпаки), що супроводжується використанням слова з протилежним значенням.

Аспектний переклад – переклад окремої частини тексту згідно з певним критерієм відбору.

Безеквівалентна лексика – слова вихідної мови, які не мають усталених словникових відповідників у мові перекладу.

Безеквівалентні граматичні одиниці – граматичні форми й конструкції вихідної мови, які не мають аналогів у мові перекладу.

Бінарний переклад – переклад між двома природними мовами.

Буквальний переклад – переклад, який відтворює несуттєві для комунікації елементи оригіналу, що призводить до порушення норм мови перекладу або спотворення справжнього змісту.

Вихідна мова (ВМ) – мова оригінального тексту, з якої виконується переклад.

Вільний переклад – переклад, що передає головну інформацію оригіналу з можливими відхиленнями (доповненнями, вилученнями тощо); виконується на рівні всього тексту, тому питання еквівалентності окремих мовних одиниць стають неактуальними.

Внутрішньомовний переклад – пояснення словесних знаків за допомогою інших знаків тієї самої мови.

Вузький контекст (мікроконтекст) – мовне оточення в межах одного словосполучення чи речення.

Генералізація – лексико-семантична заміна, за якої слово з вузьким значенням у вихідній мові замінюється словом з ширшим значенням у мові перекладу.

Граматична заміна – граматичне перетворення, за якого граматична одиниця оригіналу перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням.

Двосторонній переклад – послідовний усний переклад розмови з однієї мови на іншу й у зворотному напрямку.

Дезіративно-адекватний переклад – переклад, який повністю задовольняє інформаційні потреби споживача, але необов'язково передає весь зміст і головну комунікативну функцію оригіналу.

Джерело (інформації) – автор оригінального тексту, відправник повідомлення.

Діахронічний переклад – переклад історичного тексту, написаного мовою минулої епохи, сучасною мовою.

Еквівалентність перекладу – смислова близькість змісту оригіналу й перекладу.

Еквівалентний переклад – переклад, який відтворює зміст оригіналу на певному рівні еквівалентності.

Експериментальний переклад – переклад, виконаний з науково-дослідницькою метою.

Експлікація (описовий переклад) – лексико-граматичне перетворення, за якого слово вихідної мови замінюється словосполученням, що розкриває його значення, тобто подає детальніше пояснення в мові перекладу.

Еталонний переклад – зразковий переклад, що використовується як основа для порівняння й оцінки іншого перекладу.

Етап перекладацького процесу – частина процесу перекладу, що характеризується певним типом дій перекладача.

Жанрово-стилістична класифікація перекладів – розподіл перекладів за жанрово-стилістичними характеристиками оригіналу на художній, інформативний та їх функціональні підвиди.

Жанрово-стилістична норма перекладу – вимоги до перекладу, що визначаються належністю оригіналу до певного функціонального стилю.

Завірений переклад – переклад, відповідність якого оригіналу юридично засвідчена.

Загальна теорія перекладу – частина теорії перекладу, що досліджує універсальні лінгвістичні закономірності перекладу незалежно від конкретної мовної пари, способу перекладу й особливостей окремого перекладацького акту.

Зворотний переклад – експериментальний або навчальний переклад уже перекладеного тексту назад на вихідну мову.

Змішаний переклад – переклад із використанням значної частки традиційної або машинної обробки тексту.

Інтерпретація – тип перекладу, що ґрунтується на зверненні до позамовної реальності, на відміну від власне перекладу, який здійснюється за встановленими правилами переходу від однієї мовної системи до іншої.

Інтерсеміотичний переклад – переклад з природної мови на штучну або в зворотному напрямку.

Інформативний переклад – переклад нехудожніх текстів (суспільно-політичних, науково-технічних, офіційно-ділових тощо), основна функція яких полягає у передачі інформації, а не в художньо-естетичному впливі.

Історичний переклад – переклад історичного тексту, написаного мовою минулої епохи, сучасною мовою.

Калькування – спосіб перекладу лексичної одиниці шляхом заміни її складових частин (морфем або слів у сталих словосполученнях) відповідниками в мові перекладу.

Комунікативна рівноцінність – здатність тексту функціонувати як повноцінна заміна іншого тексту за функціональними, змістовими й структурними характеристиками.

Комунікативно рівноцінні тексти – тексти, що є різними формами вираження одного й того ж повідомлення й ототожнюються в процесі комунікації.

Компенсація – спосіб перекладу, за якого елементи змісту, втрачені при перекладі певної одиниці, передаються в іншому місці тексту перекладу іншими засобами.

Конвенціональна норма перекладу – вимоги до перекладу, зумовлені загальноприйнятими в даний період уявленнями про роль і завдання перекладацької діяльності.

Конкретизація – лексико-семантична заміна, за якої слово з широким значенням у вихідній мові замінюється словом з вузьким значенням у мові перекладу.

Консультативний переклад – вид інформаційного перекладу, зазвичай усний, що поєднує елементи анотування, реферування й вибіркового перекладу з аркуша, виконується в присутності замовника, який уточнює потрібні аспекти змісту.

Лексико-семантична заміна – спосіб перекладу лексичних одиниць шляхом використання слів мови перекладу, значення яких не збігається зі значенням вихідних одиниць, але може бути виведене з них логічними перетвореннями певного типу.

Лексичний контекст – сукупність лексичних одиниць, що оточують дану одиницю в тексті.

Лінгвістика перекладу або лінгвістичне перекладознавство – розділ мовознавства, що досліджує переклад як лінгвістичний феномен.

Лінгвістична теорія перекладу – теоретична складова лінгвістики перекладу.

Лінгвістичний контекст – мовне оточення, в якому вживається певна мовна одиниця в тексті.

Літературне перекладознавство – розділ літературознавства, що вивчає переклад як різновид літературної творчості.

Машинний (автоматичний) переклад – переклад, виконаний або виконуваний комп'ютером.

Міжмовна (двомовна) комунікація – мовне спілкування між комунікантами, що використовують різні мови.

Міжмовний переклад – перетворення повідомлення, вираженого в одній знаковій системі, у повідомлення, виражене в іншій знаковій системі.

Множинна (варіантна) відповідність – один з регулярних способів перекладу певної одиниці вихідної мови, що частково відтворює її значення в мові перекладу.

Мова перекладу (МП) – мова, якою виконується переклад.

Мовне посередництво – перетворення вихідного повідомлення в міжмовній комунікації у мовну форму, доступну для реципієнта, який не володіє вихідною мовою.

Модель перекладу – умовний опис послідовності розумових операцій, виконання яких дозволяє здійснити переклад всього або частини оригіналу.

Модуляція (смисловий розвиток) – лексико-семантична заміна слова чи словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої є логічним наслідком значення вихідної одиниці.

Наближений переклад – використання в перекладі граматичної одиниці мови перекладу, що в даному контексті частково відповідає безеквівалентній граматичній одиниці вихідної мови.

Навчальний переклад – переклад, що застосовується в навчальному процесі для підготовки перекладачів або як метод навчання іноземної мови.

Неповний переклад – переклад, що передає смисловий зміст оригіналу з пропущеними й скороченнями.

Непрямий (вторинний) переклад – переклад, виконаний не безпосередньо з оригіналу, а з його перекладу іншою мовою.

Норма перекладу – сукупність вимог, яким має відповідати переклад.

Норма перекладацького мовлення – вимоги, яким має відповідати мова перекладу.

Норма еквівалентності перекладу – вимога досягнення максимально можливої смислової близькості перекладу до оригіналу.

Нульовий переклад – відмова від передачі значення граматичної одиниці вихідної мови через її надмірність.

Об'єднання речень при перекладі – спосіб перекладу, за якого синтаксична структура оригіналу трансформується шляхом об'єднання двох простих речень в одне складне.

Одиниця невідповідності – елемент змісту оригіналу, не відтворений або неадекватно відтворений у перекладі, або елемент змісту перекладу, неправомірно доданий при перекладі.

Одиниця перекладу – 1) Мінімальна одиниця тексту оригіналу, що перекладається як єдине ціле й якій можна знайти відповідність у перекладі, але неможливо виявити одиниці мови перекладу, що відтворюють значення її

складових частин. 2) Одиниця еквівалентності. 3) Одиниця перекладацького процесу.

Одиниця перекладацького процесу – мінімальний відрізок тексту оригіналу, що виступає як окрема «порція» перекладу, у тому розумінні, що перекладач починає його переклад після завершення перекладу попереднього відрізка.

Одиниця еквівалентності – мінімальна одиниця змісту оригіналу, що зберігається в перекладі.

Одинична (постійна) відповідність – найбільш стабільний спосіб перекладу певної одиниці вихідної мови, відносно незалежний від контексту.

Однобічний переклад – усний переклад, що здійснюється лише в одному напрямку, тобто з певної мови на іншу.

Однотипна відповідність – граматична відповідність у мові перекладу, що має назву, визначення й граматичне значення, аналогічні одиниці вихідної мови.

Оказіональна відповідність (контекстуальна заміна) – нерегулярний, винятковий спосіб перекладу одиниці оригіналу, придатний лише для конкретного контексту.

Окрема теорія перекладу – розділ лінгвістичної теорії перекладу, що досліджує лінгвістичні аспекти перекладу між двома конкретними мовами.

Офіційний (готовий до опублікування) переклад – остаточний варіант перекладу, представлений перекладачем як повноцінне відтворення оригіналу.

Переклад – вид мовного посередництва, за якого зміст іншомовного оригіналу передається іншою мовою через створення комунікативно рівноцінного тексту.

Перекладацька (міжмовна) трансформація – перетворення, за допомогою якого можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу.

Перекладацька відповідність – одиниця мови перекладу, що регулярно використовується для перекладу певної одиниці вихідної мови.

Перекладознавство – сукупність наукових дисциплін, що досліджують різні аспекти перекладу.

Письмовий переклад – вид перекладу, за якого оригінал і переклад існують у вигляді фіксованих (переважно письмових) текстів, до яких перекладач може звертатися багаторазово.

Повний (суцільний) переклад – переклад, що передає смисловий зміст оригіналу без пропусків і скорочень.

Поморфемний переклад – переклад, що виконується на рівні окремих морфем без урахування їх структурних зв'язків.

Порівняльний аналіз перекладу – аналіз форми й змісту тексту перекладу в порівнянні з формою й змістом оригіналу.

Послідовний переклад – різновид усного перекладу, що виконується після прослуховування певного відрізка тексту в паузах між цими відрізками.

Послівний переклад – переклад, що виконується на рівні окремих слів без урахування смислових, синтаксичних і стилістичних зв'язків між ними.

Пофразовий переклад – переклад, що виконується на рівні окремих речень або фраз, які перекладаються послідовно одне за одним.

Прагматика перекладу (прагматичний аспект перекладу) – вплив на процес і результат перекладу необхідності відтворити прагматичний потенціал оригіналу й забезпечити бажаний вплив на реципієнта.

Прагматична адаптація перекладу – зміни, внесені в текст перекладу для досягнення необхідної реакції конкретного реципієнта.

Прагматична норма перекладу – вимога забезпечення прагматичної цінності перекладу.

Прагматична цінність перекладу – ступінь відповідності тексту перекладу завданням, для вирішення яких був здійснений процес перекладу.

Прагматичний потенціал тексту – здатність тексту впливати на реципієнта, викликати інтелектуальну або емоційну реакцію на передане повідомлення.

Прагматично (функціонально) адекватний переклад – переклад, що правильно передає основну комунікативну функцію оригіналу.

Прийом займенникового повтору – повторне зазначення в тексті перекладу вже згаданого об’єкта із заміною його назви на відповідний займенник.

Прийом лексичного додавання – використання в перекладі додаткових лексичних одиниць для передавання неявних елементів змісту оригіналу.

Прийом опущення – відмова від передачі в перекладі семантично надлишкових слів, значення яких нерелевантні або легко відновлюються з контексту.

Прийом переміщення лексичних одиниць – використання найближчої відповідності одиниці вихідної мови в іншому місці висловлювання в тексті перекладу.

Прийом послівного перекладу – підстановка найближчих відповідників замість лексичних одиниць оригіналу зі збереженням синтаксичних зв’язків між ними як проміжний етап у пошуку оптимального варіанту перекладу.

Процес перекладу – дії перекладача зі створення тексту перекладу.

Прямий (первинний, безпосередній) переклад – переклад, виконаний безпосередньо з оригіналу.

Психолінгвістична класифікація перекладів – розподіл перекладів на види й підвиди за способом (мовною формою) сприйняття оригіналу й створення тексту перекладу.

Реферативний переклад – переклад, у якому подано відносно докладну інформацію про документ – його призначення, тематику, методи дослідження, отримані результати.

Рецептор (інформації) – одержувач повідомлення, учасник комунікації, що слухає або читає.

Рівень (тип) еквівалентності – ступінь смислової близькості оригіналу й перекладу, визначений частиною змісту оригіналу, збереженою при перекладі.

Різнотипна відповідність – граматична відповідність у мові перекладу, що не збігається з вихідною одиницею за назвою й визначенням.

Робочий переклад – попередній переклад, еквівалентність якого обмежена лише передачею предметно-логічного змісту оригіналу на рівні способу опису ситуації.

Синтаксичний контекст – синтаксична конструкція, в якій вживається дане слово, словосполучення або підрядне речення.

Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) – спосіб перекладу, за якого синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру мови перекладу зі збереженням набору повнозначних слів і порядку їх розташування.

Синхронний переклад – усний переклад, що здійснюється практично одночасно з проголошенням оригінального тексту.

Ситуативна модель перекладу – модель перекладу, що представляє процес перекладу як опис засобами мови перекладу тієї самої ситуації, що описана в оригіналі.

Ситуативний (екстралінгвістичний) контекст – обстановка, час і місце, до яких належить висловлювання, а також будь-які факти реальності, знання яких допомагає реципієнтові правильно інтерпретувати значення мовних одиниць.

Ситуація – сукупність ідеальних або матеріальних об'єктів і зв'язків між ними, описаних у змісті висловлювання.

Скорочений переклад – переклад, за якого здійснюється вилучення окремих частин оригіналу з моральних, політичних або інших практичних міркувань.

Смислова домінанта – найважливіша частина змісту оригіналу, що обов'язково має бути збережена в перекладі й заради збереження якої можуть бути принесені в жертву інші елементи повідомлення.

Спеціальна теорія перекладу – розділ лінгвістичної теорії перекладу, що досліджує особливості процесу перекладу текстів різних типів та вплив на цей процес мовних форм і умов його здійснення.

Спосіб опису ситуації – частина змісту висловлювання, що вказує на ознаки ситуації, через які вона відображається у висловлюванні.

Стилістично адекватний переклад – семантично повний, точний і стилістично еквівалентний переклад, що відповідає функціонально-стилістичним нормам мови перекладу.

Точний переклад – переклад, у якому еквівалентно відтворено лише предметно-логічну частину змісту оригіналу з можливими відхиленнями від жанрово-стилістичної норми й узуальних правил вживання мови перекладу.

Транскрипція – спосіб перекладу лексичної одиниці шляхом відтворення її звукової форми за допомогою букв мови перекладу.

Транслітерація – спосіб перекладу лексичної одиниці шляхом відтворення її графічної форми за допомогою букв мови перекладу.

Трансмутація – переклад з однієї штучної мови на іншу штучну мову.

Транспозиція – переклад тексту одного жанру або функціонального стилю в інший жанр або функціональний стиль.

Трансформаційно-семантична модель перекладу – модель перекладу, що представляє процес перекладу як послідовність перетворень, за допомогою яких перекладач переходить від одиниць вихідної мови до одиниць мови перекладу.

Трансформаційний переклад – переклад із використанням однієї з перекладацьких трансформацій.

Усний переклад – вид перекладу, за якого оригінал і переклад існують у нефіксованій (усній) формі, що визначає одноразовість сприйняття перекладачем відрізків оригіналу й неможливість подальшого зіставлення або виправлення перекладу після його виконання.

Фрагментарний переклад – переклад не цілого тексту, а лише окремого уривка або кількох уривків.

Художній переклад – переклад творів художньої літератури, тобто текстів, основна функція яких полягає в художньо-естетичному впливі на читача.

Ціль комунікації – частина змісту тексту (висловлювання), що вказує на загальну мовну функцію тексту в акті комунікації.

Цільнотекстовий переклад – переклад цілого тексту без виділення окремих слів, речень або абзаців як самостійних одиниць перекладу.

Членування речення – спосіб перекладу, за якого синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється на дві або більше предикативних структур у мові перекладу.

Чорновий переклад – попередній переклад, еквівалентність якого обмежена лише передачею предметно-логічного змісту оригіналу на рівні вказівки на ситуацію з можливими пропусками й відхиленнями від норми мови перекладу.

Широкий контекст (макроконтекст) – мовне оточення, що виходить за межі речення, в якому вжита дана мовна одиниця.

Оцінювання результатів практики

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка: – володіння матеріалом під час виконання практичних завдань.	10
2. Практичні уміння: – якісне виконання всіх завдань; – забезпечення достовірності та адекватності перекладу; – здатність обрати та застосовувати необхідний інструментарій для виконання завдань. – креативність індивідуальної перекладацької стратегії; – володіння навичками застосуванням машинного та автоматизованого перекладу (CAT-tools); – досягнення прагматичної еквівалентності між оригіналом і перекладом; – володіння техніками пост-редагування.	40
3. Особистісні характеристики: – дисциплінованість та відповідальність під час проходження практики; – ініціативність, самостійність; – уважність, акуратність та грамотність; – вміння висловлювати свої думки чітко й лаконічно	10

українською та англійською мовами; – комунікабельність, дипломатичність – стресостійкість та вміння працювати в умовах обмежених термінів – професійна спрямованість.	
4. Оцінювання процесу проходження практики: – своєчасність виконання завдань; – формування документації, облікової звітності на базах практики тощо.	10
5. Оцінювання звітної документації: – загальне оформлення щоденника практики; – розгорнутий звіт про виконану роботу; – підготовка текстів перекладених матеріалів; – підготовка двомовного глосарію.	15
6. Захист практики	15
Усього	100

Підсумки перекладацької практики

Після завершення встановленого терміну проходження виробничої практики здобувачі вищої освіти мають представити весь пакет звітної документації керівнику практики від кафедри для перевірки виконання програми практики, написання відгуку про проведену практику та виставлення попередньої оцінки.

Письмовий звіт про проходження практики є обов'язковою формою звітності, до якої додається переклад документів, виконаний у період практики, та щоденник практики, у якому має бути відгук про проходження практики

Захист практики здійснюється перед комісією, до складу якої входять завідувач кафедри, керівники практики та викладачі відповідних дисциплін.

Залік проводиться комісією не пізніше 10 календарних днів після завершення виробничої практики. Результати оцінювання фіксуються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці з відповідними підписами членів комісії.

Підсумки перекладацької практики підлягають обов'язковому розгляду на засіданні кафедри прикладної лінгвістики та Раді факультету іноземної філології.

Вимоги до звітної документації

На залік з виробничої практики здобувач освіти має представити весь пакет документів, який включає:

1. щоденник практики, засвідчений підписом керівника від підприємства та печаткою організації, що містить відгук та попередню оцінку;
2. звіт про проходження практики;
3. збірник виконаних перекладів спеціалізованих текстів обсягом не менше 8000 друкованих знаків (15 сторінок формату А4, кегль 14, шрифт Times New Roman);
4. термінологічний глосарій, що містить 200 лексичних одиниць.

Вимоги до оформлення документації

Уся документація надається у друкованому вигляді із засвідченням відповідними підписами та печатками.

Оцінка враховує:

- відповідність змісту встановленим вимогам
- правильність оформлення
- повноту подання інформації
- своєчасність подання

Зміст щоденника практики

Щоденник має містити систематизовані записи щодо:

- переліку виконаних завдань з зазначенням: типів перекладу (усний, письмовий); характеристик перекладених документів; кількісних показників;
- застосованих перекладацьких прийомів та методів;
- переліку здобутих професійних умінь та навичок;
- використаних джерел інформації: словники та довідники; спеціальна література; інтернет-ресурси;
- аналізу труднощів, що виникли під час практики.

Вимоги до звіту про практику

Звіт має включати такі структурні елементи:

1. загальну характеристику підприємства та структурного підрозділу;
2. опис напрямів діяльності відділу;
3. аналіз виконаних перекладацьких завдань;
4. опис застосованих перекладацьких прийомів;
5. перелік здобутих професійних компетентностей;
6. перелік використаних джерел інформації;
7. аналіз виниклих труднощів та шляхів їх подолання;
8. практичні рекомендації щодо вдосконалення підготовки.

Технічні вимоги до оформлення

1. Обсяг звіту: 2 сторінки формату А4.
2. Параметри сторінки: верхнє та нижнє поля – 20 мм; ліве поле – 25 мм; праве поле – 15 мм.
3. Формат тексту: шрифт Times New Roman, кегль 14; міжрядковий інтервал – 1,5 абзацний відступ – 1,25 см; вирівнювання по ширині.
4. Нумерація сторінок: арабські цифри; верхній правий кут; титульна сторінка не нумерується; нумерація починається з другої сторінки.

Вимоги до перекладацьких робіт

1. Загальний обсяг: не менше 8 000 друкованих знаків.
2. Формат представлення: 15 сторінок формату А4.
3. Технічні параметри: шрифт Times New Roman, кегль 14.

Документація, що подається з порушенням встановлених вимог, підлягає доопрацюванню.

Рекомендована література

1. Бондар Т. Г., Карпіна О. О. Методичні рекомендації для аудиторної та самостійної роботи з перекладу. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 44 с.
2. Засєкін С. В. Психолінгвістичні аспекти перекладу : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Луцьк : ВІЕМ, 2006. 144 с.

3. Калиновська І., Рогач О., Карпіна О. Інтегративний підхід до викладання усного, письмового, машинного та автоматизованого перекладу. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 82. Том 1. С. 53–56. (Index Copernicus) <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/82.1.8>
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : навчальний посібник. Вид. 5-те, випр. Вінниця : Нова книга, 2018. 656 с.
5. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих навчальних закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.
6. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. Київ : Юніверс, 2002. 280 с.
7. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : Підручник. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.
8. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : Підручник. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
9. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу : теорія та практика перекладацького аналізу. Київ : Ленвіт, 2010. 140 с.
10. Сидорук Г. І. Basics of Translation Theory : навч. посібник. Київ : НУБіП України, 2016. 320 с.
11. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
12. Olikova M. Theory and Practice of Translation. Луцьк : Вежа, 2000. 170 р.

ДОДАТОК 1. Зразок договору про проведення практики

ДОГОВІР N _____
на проведення практики студентів

м. Луцьк « ____ » _____ 20__ р.

Волинський національний університет імені Лесі Українки в особі проректора з навчальної роботи та рекрутації Громика Юрія Васильовича, який діє на підставі Довіреності № _____ з однієї сторони (надалі - навчальний заклад), та _____

(назва підприємства, організації, установи)

в особі _____

(посада, прізвище, ініціали)

який діє на підставі _____

(Статут підприємства, розпорядження, доручення)

з другої сторони (надалі – база практики), уклали цей Договір про подане нижче:

1. Предмет договору

1.1. Предметом договору є проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

2. Обов'язки бази практики

2.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Назва спеціальності (освітньо-професійної програми) / ПІБ студента	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Термін практики	
					початок	кінець
1						
2						
3						

2.2. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

2.3. Створити необхідні умови для виконання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики і майбутній спеціальності.

2.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Керівнику практики від бази практики проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці.

2.5. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики у терміни, що визначені цим договором та погоджені керівником практики від бази практики.

2.6. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти навчальний заклад.

2.7. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити якість підготовленого ним звіту.

2.8. Додаткові умови _____

Лінк для завантаження: https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/File/2024/11/2024-polozhennya_pro_praktyku-1.pdf

ДОДАТОК 2. Зразок наказу про направлення студентів на практику

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

НАКАЗ

« ____ » _____ 20__ р.

№ ____ -з

м. Луцьк

Про направлення студентів на вид
практики

(виробничу, педагогічну) практику

§ 1

НАПРАВИТИ

для проходження виробничої (педагогічної, діагностичної, переддипломної) практики в установи й організації м. Луцька, Волинської та інших областей студентів __ курсу _____ факультету (інституту) спеціальності « _____ », освітньо-професійної програми _____ денної форми навчання з _____ по _____.

1. Загальноосвітня школа І - ІІІ ст. № 1 м. Луцька (назва бази практики пишеться повністю, без скорочень)

1.1.1. _____;

1.1.2. _____;

1.1.3. _____;

1.2. Призначити керівниками _____

Підстава: навчальний план, договір.

2. Загальноосвітня школа І-ІІІ ст. смт. Люблинець Ковельського р-ну

2.1.1. _____;

2.2. Призначити керівником _____

Підстава: навчальний план, договір

§ 2

Керівнику практики від факультету (інституту) _____ провести зі студентами інструктаж про порядок проходження практики та ознайомити їх із правилами техніки безпеки під підпис.

Підстава: Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України.

§ 3

ЗАТВЕРДИТИ

комісію для захисту звітів із виробничої практики у такому складі:

1) _____;

2) _____;

ДОДАТОК 3. Форма щоденника практики

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Факультет іноземної філології

**Комплексний щоденник
навчальних і виробничих практик**

Студента _____

Спеціальність 035 Філологія

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Освітньо-професійна програма

Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика

Лінк для завантаження: https://drive.google.com/file/d/1-bvrf7bLdqCuH2_2BXqOqU1LgX0L-BKg/view?usp=sharing

ДОДАТОК 4. Титульна сторінка звіту про проходження практики

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики**

Звіт

про проходження _____ практики
здобувача освіти підготовки Бакалавр
спеціальності 035 Філологія
освітньо-професійної програми
Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика

Термін практики _____
Місце практики _____
Оцінка практики _____
Керівник практики _____

Луцьк 20__